

Rapport

Rapport over een klacht over de regionale politie-eenheid Den Haag en de officier van justitie te Den Haag

Publicatiedatum

10 september 2014

Rapportnummer

2014/103

Verzoeker klaagt erover dat de officier van justitie van het arrondissementsparket te Den Haag op basis van een twitterbericht, ambtenaren van het regionale politiekorps Haaglanden (dat thans deel uitmaakt van de regionale politie eenheid Den Haag) opdracht heeft gegeven om verzoeker aan te houden.

Verzoeker klaagt er verder over dat politieambtenaren van de regionale politie eenheid Den Haag hem onevenredig lang met kunststof handboeien (met tie-wrap sluiting) om hebben laten zitten.

Verzoeker klaagt er ten slotte over dat politieambtenaren hem in afwachting van zijn voorgeleiding onevenredig lang in een warme politiebuis hebben laten zitten omdat er maar een hulpofficier van justitie beschikbaar was.

Wat is er gebeurd?

Verzoeker had voor een groep medesupporters van voetbalclub ADO een reis naar Brugge (België) georganiseerd om daar een voetbalwedstrijd tussen Club Brugge en Anderlecht bij te wonen. Voor het vervoer had verzoeker een partybus geregeld. De bus vertrok op 22 april 2012 vanaf het Centraal Station in Den Haag en maakte op weg naar België nog een tussenstop bij het Van der Valk hotel in Nootdorp. Toen daar de resterende groep supporters was ingestapt en de bus op het punt stond om zich naar de snelweg te begeven, werd de partybus door de politie klem gereden. Alle inzittenden van de bus werden door de politie aangehouden. Een deel van deze groep werd met behulp van tie-wraps geboeid en vervolgens overgebracht naar het politiebureau in Delft.

Lezing van verzoeker

Volgens verzoeker was er onvoldoende wettelijke basis om een aanhouding op grond van artikel 141a Wetboek van Strafrecht (zie: achtergrond onder 2) te kunnen rechtvaardigen. Volgens verzoeker blijkt dit enerzijds uit het feit dat de verdenking zou zijn gebaseerd op enkele Tweets en anderzijds uit het feit dat ruim twee weken later alle aangehouden personen van het Openbaar Ministerie een brief ontvingen waarin stond dat hun zaak met sepot 02 (gebrek aan bewijs) was afgedaan en niet verder vervolgd zouden worden.

Verzoeker gaf aan dat de bewering van de ME-commandant dat er pas is overgegaan op het gebruik van plastic handboeien nadat de metalen handboeien op waren, niet klopt. Verzoeker was als eerste uit de bus gehaald en werd direct met plastic handboeien (tie wraps) geboeid.

Volgens verzoeker heeft hij ruim twee uur op de parkeerplaats bij het politiebureau in Delft geboeid in het politiebusje gezeten. Volgens verzoeker was het erg heet in het politiebusje. Het verzoek om de deur op een kier te zetten, werd door de politie genegeerd. Verzoeker heeft meerdere malen aan de politie gevraagd of zijn tie-wraps losser konden worden gemaakt. Daarnaast heeft verzoeker gevraagd of hij zodanig geboeid kon worden dat zijn handen voor zijn buik kwamen omdat zijn handen, die op zijn rug waren geboeid, werden afgeknelld. Aan deze verzoeken werd door de politie geen gehoor gegeven. Volgens verzoeker werd vlak voor zijn voorgeleiding aan de hulpofficier van justitie geconstateerd dat de tie-wraps te strak om zijn polsen hadden gezeten aangezien zijn handen blauw waren geworden en de huid van zijn polsen beschadigd was.

Verzoeker stelt dat hij veel te lang heeft moeten wachten op zijn voorgeleiding aan de hulpofficier van justitie. Tussen het tijdstip waarop hij werd aangehouden (10:20) en het tijdstip waarop hij werd voorgeleid (13:26) zat drie uur. Volgens verzoeker moet een aangehouden verdachte zo spoedig mogelijk aan een hulpofficier van justitie worden voorgeleid. Verzoeker vindt het onbegrijpelijk dat bij een grote aanhoudingsactie waarbij veel politieambtenaren worden ingeschakeld er slechts één hulpofficier van justitie beschikbaar is voor de voorgeleidingen.

Verzoeker moest omstreeks 15:00 zijn kleding uittrekken i.v.m. een onderzoek op basis van de Opiumwet. Daarnaast werden er foto's en vingerafdrukken van hem genomen waarna verzoeker weer in het politiebusje werd geplaatst. Verzoeker heeft vanaf het moment van zijn aanhouding tot aan zijn vrijlating geen eten of drinken van de politie gekregen. Uiteindelijk werd verzoeker om 18:15 weer in vrijheid gesteld.

Verzoeker voelde zich achteraf als een dier behandeld. De hele gang van zaken heeft op hem een dusdanige impact gehad dat zijn huisarts daarin aanleiding zag om hem voor verdere behandeling naar een psycholoog door te verwijzen.

Lezing van de politiechef

Ten aanzien van de aanhouding

Op 22 april 2012 zou er in Den Haag een voetbalwedstrijd worden gespeeld in de Eredivisie. Het betrof een 'hoog risicowedstrijd' waarbij maatregelen werden getroffen om openbare ordeverstoringen zoveel mogelijk te voorkomen. Tijdens de voorbereidingsfase werden open informatiebronnen door het Bureau Regionale Informatie (BRI) van de politie eenheid Den Haag in de gaten gehouden. Op 16 april 2012 ontdekte de Regionale Informatie Organisatie (RIO) dat er op Twitter het bericht was geplaatst dat supporters van ADO op 22 april zouden afreizen naar Brugge (België) om daar een wedstrijd tussen Club Brugge en Anderlecht bij te wonen. De politie vond dit een verontrustend bericht omdat de betreffende groep supporters blijkbaar samen met Club Brugge supporters de confrontatie wilden aangaan met Anderlecht supporters. De Anderlechtsupporters onderhouden namelijk een vriendschappelijke band met supporters van een andere Nederlandse Eredivisieclub (Ajax). Op 19 april 2012 werd er door het Bureau Recherche Informatie (BRI) middels een aanvullend rapport nadere informatie aan het politiebureau Ypenburg/Leidschenveen verstrekt. Uit dit rapport bleek dat de groep voornamelijk zou bestaan uit jongeren die zich voor de gelegenheid de "Youth on tour" noemden. Van verschillende leden van deze groep is uit ervaring bekend dat zij voorafgaand aan wedstrijden de speelstad bezoeken met het doel de openbare orde te verstoren, aldus de politiechef. Een aantal van deze personen is geoormerkt als 'tipper' of 'topper' binnen het project

"Hooligans in beeld". Verder bleek uit het rapport dat op 17 april 2013 een van de supporters via een tweet de term "Zin in zondagâ€¦ Belgische joodjes klappen" had gebruikt. Van de groep is verder bekend dat zij het gebruik van (slag)wapens en verdovende middelen niet schuwt. Er was ook bekend dat de bus 50 zitplaatsen had en vol zou zijn.

Vanaf het moment waarop dit rapport van het BRI / Regionale Inlichtingen Dienst (RID) was ontvangen, werd er een aanvang gemaakt met het plannen van maatregelen. Op dit moment was er nog niet besloten of er in dat kader (massaal) zou worden aangehouden.

In het kader van de voorbereiding op de voetbalwedstrijd op 22 april in Den Haag heeft de politie overleg gepleegd met het Openbaar Ministerie (OM). De informatie over de "Youth on tour" groep is aan de officier van justitie voorgelegd en tevens besproken in de driehoek. De officier van justitie gaf vervolgens op of omstreeks 18 april 2012 de politie het bevel om de inzittenden van de bus na vertrek op grond van artikel 141a Wetboek van Strafrecht (zie: Achtergrond onder 2) aan te houden. Het doel was primair te voorkomen dat de openbare orde in België zou worden verstoord. De inzet van de politie was gericht op het tegenhouden van het vertrek van de supporterbus richting Brugge.

Op 20 april 2012 kreeg de commandant van de Mobiele Eenheid (ME), na overleg met het Openbaar Ministerie (OM), van de operationeel commandant de opdracht om een operationeel plan te maken dat gericht was op het verrichten van aanhoudingen.

Ten aanzien van het voorgeleiden

Op 22 april 2012 vond er in Den Haag een voetbalwedstrijd plaats tussen twee clubs uit de Eredivisie. Zoals gebruikelijk trof de politie Haaglanden maatregelen in het kader van de handhaving van de openbare orde rondom die wedstrijd. Op 22 april 2012 waren er meerdere hulpofficieren van justitie (aanvankelijk twee later aangevuld met een derde) beschikbaar. Het politiebureau in Delft heeft een grote capaciteit aan politiecelruimte. Op dit politiebureau was echter feitelijk maar één voorgeleidingsbalie beschikbaar. Dat was niet voorzien. Volgens de politiechef wordt er normaal gesproken in het hoofdbureau van de politie eenheid Den Haag een sportzaal ingericht voor de verwerking van grote aantallen aangehouden personen. Deze mogelijkheid is ook in dit geval besproken. Er werd echter niet voor deze mogelijkheid gekozen omdat dit, gelet op de korte termijn, moeilijk was te realiseren. Na de aanhoudingsactie op 22 april 2012 en de evaluatie van de werkwijze met betrekking tot de verwerking van grote aantallen verdachten is de werkwijze rondom voetbalevenementen aangepast. Nu wordt er bij de planvorming, indien er grote aantallen arrestanten te verwachten zijn, buiten de hulpofficier van justitie, een leidinggevende specifiek belast met het toezicht op en de verwerking en verzorging van deze verdachten.

Ten aanzien van het gebruik van de tie-wraps

De politiechef kon geen afschrift verstrekken van het besluit van de korpsbeheerder om, op basis van artikel 2, tweede lid Uitrustingsregeling politie 1994, executieve politieambtenaren van de politieregio Haaglanden uit te rusten met tie-wraps, omdat er met betrekking tot het politie optreden waarover verzoeker klaagt, geen schriftelijk besluit is genomen.

Volgens de politiechef worden politieambtenaren binnen opleidingen en trainingen voor de Mobiele eenheid (ME) en de Aanhoudingseenheid (AE), opgeleid in het gebruik van plastic handboeien en worden de vaardigheden bijgehouden. Tijdens de opleiding en training worden politieambtenaren

bewust gemaakt van de wetenschap dat bij het gebruik van plastic handboeien de fysieke belasting voor een verdachte mogelijk anders is dan bij het gebruik van metalen handboeien. Door elkaar tijdens opleidingen en trainingen te boeien ervaren politieambtenaren zelf hoe plastic handboeien voelen. De politiechef gaf aan dat de fysieke belasting van plastic handboeien niet anders is dan bij het gebruik van metalen handboeien mits een verdachte meewerkt.

Plastic handboeien worden slechts gebruikt indien er sprake is van grote aantallen verdachten en het aantal metalen boeien niet toereikend is. Ook worden ze gebruikt indien verdachten snel aangehouden moeten worden en de aanhoudende politiefunctaris niet meteen zelf meegaat voor de voorgeleiding. Er is niet vastgesteld hoe lang een verdachte met plastic handboeien geboeid mag zijn. Volgens de politiechef is dat, net als bij metalen handboeien, afhankelijk van de situatie, gevaarzetting, toestand van de verdachte, het belang van het onderzoek (heeft een verdachte wapens of verdovende middelen nog op zak) en andere omstandigheden.

Volgens de politiechef spelen bij het maken van de afweging of er metalen of plastic handboeien worden gebruikt de beginselen van proportionaliteit en subsidiariteit als volgt een rol. In het geval van de aanhoudingen op 22 april 2012 werd er op basis van informatie over de verdachten, de omstandigheden, de wijze van aanhouding, het bevrozen van de situatie ter voorkoming van het wegmaken van wapens/verdovende middelen en de veiligheid van politieambtenaren en medeverdachten, onder meer besloten dat het gebruik van tie-wraps noodzakelijk was. Ook waren er te weinig metalen handboeien voorhanden tijdens de aanhoudingen. De bus werd betreden door ongeveer 20 politieambtenaren. Meer dan 50 verdachten werden in een kleine ruimte aangehouden en onder controle gebracht. Door de noodzaak om tot een snelle aanhouding en het onder controle brengen van 50 verdachten door de 20 politieambtenaren over te gaan, was het noodzakelijk om tie-wraps voor het boeien te gebruiken. Volgens de commandant van ME werden er pas plastic handboeien gebruikt, nadat de aanwezige voorraad metalen handboeien op was.

Informatie uit het Basis Voorziening handhaving (BVH) systeem

Uit uitdraaien van het BVH systeem van de politie blijkt het volgende. Alle 46 verdachten zijn aan A. en dezelfde hulpofficier van justitie (politieambtenaar H.) voorgeleid. Vervolgens zijn alle 46 verdachten een paar uur later door een andere hulpofficier van justitie (politieambtenaar D.) weer heengezonden.

Verder blijkt uit BVH dat verzoeker op 22 april 2012 om 10:30 was aangehouden en om 11:10 op het politiebureau in Delft aankwam. Vervolgens werd verzoeker om 13:26 voorgeleid aan een hulpofficier van justitie. Tussen het moment van aanhouding en de voorgeleiding zat een tijdsperiode van twee uur en 54 minuten. Verzoeker werd uiteindelijk om 17:25 in vrijheid gesteld.

Verklaringen tijdens de interne klachtbehandeling

Tijdens de interne klachtbehandeling verklaarde verzoeker dat hij, nadat hij was geboeid, bij herhaling politieambtenaar A. had verzocht om de (plastic) boeien losser te doen en dat hij tot aan zijn voorgeleiding in een busje zat en geen drinken kreeg aangeboden. Politieambtenaar A. liet in reactie daarop weten dat hij zich deze specifieke gebeurtenissen niet kon herinneren maar dat het goed mogelijk was dat dit plaatsvond.

Politieambtenaar A. verklaarde verder in een rapport dat verzoeker in de bus niet aan zijn vordering

voldeed om zijn mond te houden en zijn armen over elkaar te doen. Hierop boeide A verzoeker met tie-wraps. Verzoeker werd vervolgens als eerste door leden van de Aanhoudingseenheid uit de bus gehaald.

Visie van de korpschef op het gebruik van tie-wraps

De korpschef gaf aan dat hij de bevoegdheid om politieambtenaren uit rusten met tie-wraps heeft gemandateerd aan zijn politiechefs die deze bevoegdheid op hun beurt weer hebben doorgemandateerd aan bijvoorbeeld districtchefs, divisiechefs of in de ME-lijn. Hij heeft daarbij geen nadere instructies gegeven voor wat betreft de invulling van het begrip 'noodzakelijkheid'. Volgens de korpschef gelden voor het gebruik van tie-wraps de regels die op het gebruik van de reguliere (metalen) handboeien van toepassing zijn. Aanvullend dienen de behoorlijkheidsnormen ten aanzien van het gebruik van de handboeien, zoals het niet strakker omdoen van de boeien dan noodzakelijk, in acht te worden genomen.

Visie van de minister van Veiligheid en Justitie

Volgens de minister van Veiligheid en Justitie had de politie, in de week voorafgaand aan 22 april 2012, de officier van justitie geïnformeerd over het feit dat een groep supporters uit de harde kern van ADO, waarvan een deel een stadionverbod had, zou afreizen naar Brugge (België) om daar een voetbalwedstrijd bij te wonen. De politie was als gevolg van een tweetbericht van een van de supporters, op 15 april 2012, hiervan op de hoogte geraakt.

Een ander tweetbericht van een van die supporters maakt op 17 april 2012 melding van "Joden klappen in België". Verder was het de politie ambtshalve bekend geworden dat de groep zou bestaan uit verschillende leden die voorafgaand aan een voetbalwedstrijd een speelstad wilden bezoeken met als doel de openbare orde te verstoren. Dit tweetbericht werd dan ook als verontrustend beschouwd, aangezien men blijkbaar samen met Club Bruggesupporters de confrontatie wilden aangaan met rivaliserende supporters. Op grond van deze informatie rees het vermoeden dat deze groep supporters zich schuldig maakte aan het opzettelijk verschaffen van gelegenheid of inlichtingen tot het plegen van openlijk geweld (artikel 141a Wetboek van Strafrecht).

Enkele dagen voordat de groep supporters zou afreizen naar Brugge heeft de officier van justitie beslist dat de bus waarmee de supporters zouden afreizen van de weg zou worden gehaald. De precieze datum waarop dit bevel door de officier van justitie werd gegeven, kon achteraf niet meer worden vastgesteld.

De minister stelt zich op het standpunt dat de officier van justitie op basis van een redelijk vermoeden heeft kunnen besluiten tot de aanhouding van de betreffende groep voetbalsupporters. Verder werd achteraf het vermoeden nog een keer bevestigd door de resultaten van de doorzoeking van de bus. De politie trof in de bus grote hoeveelheden drank, (illegaal) vuurwerk, 'pony packs' (een klein envelopje waarin een kleine hoeveelheid cocaïne zit), XTC alsmede een steekwapen aan.

Beoordeling

Ten aanzien van het bevel van de officier van justitie

Het is een vereiste van behoorlijk overheidsoptreden dat grondrechten worden gerespecteerd. Het

recht op persoonlijke vrijheid, en het recht op lichamelijke integriteit zijn gewaarborgd in verdragen en de Grondwet (zie: Achtergrond, onder 5).

Vrijheidsontneming betekent een inbreuk op het recht op persoonlijke vrijheid. In de wet is geregeld in welke gevallen de overheid een burger zijn vrijheid mag ontnemen. Artikel 53 van het Wetboek van Strafvordering (zie: Achtergrond onder 3) biedt een wettelijke basis voor aanhouding van een persoon ten aanzien van wie een redelijke verdenking van een strafbaar feit bestaat. Voor de beoordeling van de vraag of de officier van justitie de politie in redelijkheid het bevel kon geven om verzoeker aan te houden, is van belang of verzoeker kon worden aangemerkt als verdachte van een strafbaar feit in de zin van artikel 27 van het Wetboek van Strafvordering (zie: Achtergrond onder 3). Iemand kan slechts als verdachte worden aangemerkt indien er sprake is van een redelijk vermoeden van schuld. Dat vermoeden van schuld dient te steunen op specifieke feiten of omstandigheden van het geval en dit dient bovendien naar objectieve maatstaven gezien redelijk te zijn. Een redelijke verdenking is voldoende om tot aanhouding over te gaan (zie: Achtergrond, onder 3).

Tijdens het onderzoek is gebleken dat de politie in de aanloop naar een hoog risico voetbalwedstrijd die op 22 april 2012 zou plaatsvinden, open informatie bronnen, zoals twitter, in de gaten hield. Op 16 april 2012 kwam bij de politie het eerste signaal binnen dat een groep supporters van plan is om met 50 personen naar Brugge te vertrekken en werd er gesproken van een voetbalwedstrijd tussen Club Brugge en Anderlecht. Door een lid van een, bij de politie bekende, groep jonge voetbalfans, werd op 17 april 2012 getwitterd "Zin in zondag, Belgische joodjes klappen" dan wel een tweet van gelijke strekking. Vervolgens heeft de Regionale Inlichtingen Dienst (RID) van de politie Den Haag naar aanleiding van deze tweet nader onderzoek ingesteld naar dit signaal. De bevindingen van dit onderzoek werden vervolgens op 19 april 2012 in een aanvullend rapport beschikbaar gesteld aan het politiebureau Ypenburg/Leidschenveen. In dit rapport stond onder meer vermeld dat een aantal personen van de groep bij de politie als hooligan bekend staat en dat de voetbalclub ADO waarvan zij fan zijn, vriendschappelijke banden onderhoudt met de Belgische voetbalclub Club Brugge.

De voetbalclub waartegen Club Brugge op 22 april 2012 zou spelen, zou vriendschappelijke banden onderhouden met een andere Nederlandse voetbalclub uit de Eredivisie (Ajax) waarvan bekend is dat een aantal supporters daarvan zich graag middels het tonen van Israëllische vlaggen als 'Joods' manifesteren. Voorts was bij de politie van de groep bekend dat zij het gebruik van slagwapens en verdovende middelen niet schuwt.

Op basis van de informatie uit het rapport in combinatie met de in de tweet gebezigde term "Joden klappen" is de Nationale ombudsman van oordeel dat er voldoende feiten en omstandigheden waren voor de officier van justitie om aan de politie het bevel te geven om de groep supporters die op 22 april naar België wilden afreizen op grond van artikel 141a Wetboek van Strafrecht (zie: Achtergrond onder 2) aan te houden. De officier van justitie heeft niet gehandeld in strijd met het vereiste dat grondrechten, in dit geval het recht op persoonlijke vrijheid en het verbod op onrechtmatige vrijheidsbeneming, moeten worden gerespecteerd.

De onderzochte gedraging is behoorlijk.

Ten aanzien van het onevenredig lang geboeid laten zitten

Ook deze gedraging wordt getoetst aan het vereiste van behoorlijk overheidsoptreden dat

grondrechten worden gerespecteerd. Het recht op onaantastbaarheid van het lichaam is gewaarborgd in verdragen en de Grondwet (zie: Achtergrond, onder 5). Het aanleggen van handboeien vormt een inbreuk op het recht op onaantastbaarheid van het lichaam. In wet- en regelgeving is geregeld in welke gevallen de overheid een inbreuk mag maken op dit recht. Op grond van artikel 22 van de Ambtsinstructie voor de politie, de Koninklijke marechaussee en andere opsporingsambtenaren (zie: Achtergrond onder 1) kan een politieambtenaar een aangehouden verdachte ten behoeve van het vervoer handboeien aanleggen. Dit mag alleen gebeuren als dit noodzakelijk is vanwege vluchtgevaar of gevaar voor de veiligheid van de betrokken persoon, de politieambtenaar of derden (zie Achtergrond, onder 1). Vanuit het perspectief van de behoorlijkheid brengt het vereiste met zich mee dat verdachten niet langer worden geboeid dan redelijk en verantwoord is.

In het geval van verzoeker bestaat er geen discussie over de vraag of hij geboeid mocht worden. De vraag die hier speelt is hoe lang verzoeker redelijkerwijs en verantwoord geboeid had mogen zitten. Tijdens het onderzoek is gebleken dat alle 46 verdachten die waren aangehouden aan een en dezelfde hulpofficier van justitie zijn voorgeleid die daar, om begrijpelijke redenen, uiteindelijk veel tijd voor nodig had. Dat er op het politiebureau in Delft feitelijk slechts één voorgeleidingsbalie beschikbaar was, kan niet als excuus worden gebruikt voor het feit dat verzoeker drie uur lang geboeid is geweest met tie-wraps. Er was immers geen sprake van een plotselinge onvoorziene aanhoudingsactie waarbij de politie moest roeien met de riemen die ze op dat moment hadden. Van een noodtoestand was naar de mening van de Nationale ombudsman dan ook geen sprake. Daar komt nog bij dat de plastic tie-wraps niet gelockt kunnen worden, zoals bij de standaard metalen handboeien wel mogelijk is. De Nationale ombudsman acht daarom het aannemelijk dat de tie-wraps waarmee verzoeker op de rug was geboeid, tijdens de lange, ongemakkelijke zit en bewegingen om af en toe te gaan verzitten, in de politiebus strakker zijn gaan zitten waardoor zijn polsen werden afgeknelde hetgeen een pijnlijke ervaring is.

Door verzoeker drie uur lang geboeid te laten zitten, heeft de politie gehandeld in strijd met het vereiste dat grondrechten, in dit geval het grondrecht op onaantastbaarheid van het menselijk lichaam, moeten worden gerespecteerd.

De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

Overweging ten overvloede

De politie mag sinds 2000 naast de metalen handboeien onder bepaalde voorwaarden ook gebruik maken van kunststof handboeien, in de wet- en regelgeving aangeduid als tie-wraps.¹ Blijkens de toelichting bij de wijziging Uitrustingsregeling Politie 1994 (zie: Achtergrond onder 4) is het met het oog op grootschalig politieoptreden wenselijk dat politieambtenaren gebruik kunnen maken van de tie-wrap, aangezien deze gemakkelijk is mee te nemen, licht in gewicht is en er gemakkelijk meerdere exemplaren tegelijk door een politieambtenaar kunnen worden meegevoerd. De korpsbeheerder kon aangeven wanneer hij het noodzakelijk achtte dat een politieambtenaar van zijn korps mede werd uitgerust met tie-wraps. Verder werden, voor wat betreft het gebruik van de tie-wraps, de artikelen 22 en 23 van de Ambtsinstructie voor de politie, Koninklijke marechaussee en de buitengewoon opsporingsambtenaar van overeenkomstige toepassing verklaard.

De politiechef kon tijdens het onderzoek geen afschrift verstrekken van het besluit van de

korpsbeheerder om, op basis van artikel 2, derde lid Uitrustingsregeling politie 1994, executieve politieambtenaren van de politieregio Haaglanden uit te rusten met tie-wraps, omdat er met betrekking tot het politieoptreden waarover verzoeker klaagt, geen schriftelijk besluit was genomen. Los van de vraag of de korpsbeheerder in het algemeen kon besluiten om aan te geven onder welke omstandigheden welke groep(en) politieambtenaren met tie-wraps konden worden uitgerust, is er kennelijk in ieder geval geen besluit van de korpsbeheerder dat specifiek betrekking heeft op het gebruik van de tie-wraps bij de geplande aanhoudingsactie op 22 april 2012. De Nationale ombudsman merkt in dit verband op dat politieambtenaren van het regionale politiekorps Haaglanden die dag over uitrusting de beschikking hadden en daarvan gebruik hebben gemaakt zonder dat zij daarvoor formeel gezien toestemming hadden van de korpsbeheerder.

Ten aanzien van het onevenredig lang in een politiebus laten zitten

Het vereiste van goede organisatie houdt in dat de overheid er voor zorgt dat haar organisatie en haar administratie de dienstverlening aan de burger ten goede komt. Dit vereiste brengt met zich mee dat de politie bij een geplande grootschalige aanhoudingsactie ervoor zorg draagt dat de faciliteiten die benodigd zijn voor het verwerken van een grote groep arrestanten in hun geheel toereikend zijn en er daarmee voor zorg draagt dat de inbreuk op de grondrechten van de arrestanten niet groter is dan nodig, wenselijk en acceptabel.

Zoals hiervoor bij de klacht over de aanhouding al werd aangegeven, was de politie al enkele dagen van te voren op de hoogte van een mogelijke verstoring van de openbare orde in Brugge (België) door een groep voetbalsupporters waarvan verzoeker deel uitmaakte. De politiechef gaf aan dat er normaal gesproken in het hoofdbureau van de politie eenheid Den Haag een sportzaal wordt ingericht voor de verwerking van een groot aantal aangehouden personen. Er werd in het geval van de geplande aanhoudingsactie op 22 april 2012 echter niet voor deze mogelijkheid gekozen omdat dit, gelet op de korte termijn, moeilijk te realiseren zou zijn geweest. Op 22 april 2012 waren er meerdere hulpofficieren van justitie (aanvankelijk twee later aangevuld met een derde) beschikbaar. Het politiebureau in Delft heeft een grote capaciteit aan celruimte. Op dit politiebureau was echter feitelijk maar één voorgeleidingsbalie beschikbaar. Dat laatste was volgens de politiechef niet voorzien.

De Nationale ombudsman is van oordeel dat de organisatie rondom de verwerking van de grote groep aangehouden personen gebrekkig was. Hoewel er volgens de politiechef op het politiebureau drie hulpofficieren van justitie beschikbaar waren, heeft slechts één hulpofficier van justitie (politieambtenaar H.) alle voorgeleidingen gedaan en heeft een andere hulpofficier van justitie (politieambtenaar D.) een paar uur later alle verdachten weer heengezonden. Weliswaar beschikte het politiebureau Delft volgens de politiechef over veel celruimte, maar doordat slechts één hulpofficier de voorgeleidingen kon doen was er sprake van een "trechter" waardoor elke aangehouden supporter afzonderlijk heen moest voordat hij kon worden ingesloten in een politiecel. Door dit organisatorische gebrek heeft verzoeker veel langer in een politiebus opgesloten gezeten dan wenselijk is. Op grond van het voorgaande is de Nationale ombudsman van oordeel dat de politie heeft gehandeld in strijd met het vereiste van goede organisatie.

De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van de officier van justitie van het arrondissementsparket Den Haag, die wordt toegerekend aan de minister van Veiligheid en Justitie, is niet gegrond.

De klacht over de regionale politie-eenheid Den Haag, die wordt toegerekend aan de politiechef, is:

ten aanzien van het onevenredig lang geboeid laten zitten, gegrond wegens schending van het vereiste dat grondrechten, in dit geval het recht op onaantastbaarheid van het menselijk lichaam, moeten worden gerespecteerd;

ten aanzien van het onevenredig lang in een politiebus laten zitten, gegrond wegens schending van het vereiste van goede organisatie.

Instemming

De Nationale ombudsman heeft met instemming kennis genomen van het feit dat de politiechef naar aanleiding van de aanhoudingsactie op 22 april 2012 de werkwijze met betrekking tot de verwerking van het grote aantal aangehouden verdachten rondom voetbalevenementen heeft aangepast.

Aanbeveling

De Nationale ombudsman doet de korpschef van de Nationale politie de aanbeveling om te zoeken naar een oplossing voor het probleem dat tie-wraps niet gelockt kunnen worden.

De Nationale ombudsman,

mr. F.J.W.M. van Dooren,

waarnemend ombudsman

Achtergrond

Ambtsinstructie voor de politie, de Koninklijke marechaussee en de buitengewoon opsporingsambtenaar (1994)

Artikel 22

"1. De ambtenaar kan een persoon die rechtens van zijn vrijheid is beroofd, ten behoeve van het vervoer handboeien aanleggen.

2. De maatregel, bedoeld in het eerste lid, kan slechts worden getroffen, indien de feiten of omstandigheden dit redelijkerwijs vereisen met het oog op gevaar voor ontvluchting, dan wel met het oog op gevaar voor de veiligheid of het leven van de persoon die rechtens van zijn vrijheid is beroofd, van de ambtenaar of van derden.

3. De in het tweede lid bedoelde feiten of omstandigheden kunnen slechts gelegen zijn

in:

- a. de persoon die rechtens van zijn vrijheid is beroofd, of
- b. de aard van het strafbare feit op grond waarvan de vrijheidsbeneming heeft plaatsgevonden, en ander in samenhang met de wijze waarop en de situatie waarin het vervoer plaatsvindt."

Wetboek van Strafrecht

Artikel 141a

"Hij die opzettelijk gelegenheid, middelen of inlichtingen verschafft tot het plegen van geweld tegen personen of goederen wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren of een geldboete van de vierde categorie."

Wetboek van Strafvordering

Artikel 27

"Als verdachte wordt verondersteld dat de vervolging is aangevangen, aangemerkt degene te wiens aanzien uit feiten en omstandigheden een redelijk vermoeden van schuld aan eenig strafbaar feit voortvloeit."

Artikel 53

"1. In geval van ontdekking op heeter daad is ieder bevoegd den verdachte aan te houden.

2. In zoodanig geval is de officier van justitie of de hulpofficier bevoegd den verdachte, na aanhouding, naar eene plaats van verhoor te geleiden; hij kan ook diens aanhouding of voorgeleiding bevelen.

3. Geschiedt de aanhouding door een anderen opsporingsambtenaar, dan draagt deze zorg dat de aangehoudene ten spoedigste voor den officier van justitie of een van diens hulpofficieren wordt geleid."

4. Wijziging Uitrustingsregeling politie 1994

Artikel 2 van de Uitrustingsregeling politie 1994 wordt als volgt gewijzigd:

1. Voor de tekst wordt de aanduiding "1." geplaatst.

Er wordt een lid toegevoegd, luidende:

2. Indien de korpsbeheerder dit noodzakelijk acht, kan de ambtenaar mede uitgerust worden met tie-raps.

Toelichting

Met het oog op grootschalig optreden van de politie, is het wenselijk dat ambtenaren van politie gebruik kunnen maken van de tie-rap, aangezien deze gemakkelijk mee te nemen en licht in gewicht is. Van deze tie-rap kunnen dus gemakkelijk verschillende exemplaren tegelijk worden meegevoerd. De tie-rap behoort niet tot de standaarduitrusting van de politie, de korpsbeheerder kan aangeven wanneer hij het noodzakelijk acht dat een ambtenaar wordt uitgerust met tierap(s). Voor het gebruik van de tie-rap zijn de artikelen 22 en 23 van de Ambtsinstructie voor de politie, Koninklijke marechaussee en de buitengewoon opsporingsambtenaar van toepassing."

5. Grondwet

Artikel 11

"Ieder heeft, behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen, recht op onaantastbaarheid van zijn lichaam."

Artikel 15

"1. Buiten de gevallen bij of krachtens de wet bepaald mag niemand zijn vrijheid worden ontnomen. (â€¦)"

4. Hij aan wie rechtmatig zijn vrijheid is ontnomen, kan worden beperkt in de uitoefening van grondrechten voor zover deze zich niet met de vrijheidsontneming verdraagt."

1 Wijziging Uitrustingsregeling politie 1994, 5 juni 2000/nr. EA2000/U73284 Directie Politie/BJZ, vervangen door het Besluit bewapening en uitrusting politie van 13 oktober 2012.